

Europaklubbens Trelandsresa 5-10 maj 2015 (infört i VLT)

Europaklubben i Västerås har gjort en temaresa till Treland -hörnet Schweiz, Tyskland och Frankrike. Först till staden Freiburg, där invånare blivit internationellt kända för sitt konsekventa och engagerade miljöarbete med solenergi och andra förnybara energikällor. Efter föredrag av Innovation Academy följde intressant guidad tur i stadsdelen Vauban.

Resan fortsatte över floden Rhen till Strasbourg i Alsace. Besök på Europarådet, vars syfte är att värna de mänskliga rättigheterna i Europa.

Söderut i Alsace på *Route des Vins* längs Vogesernas sluttningar med vinodlingar. Vinprovning på två gårdar nära Colmar, en charmig medeltida stad, och även besök på skulpturmuseet över Auguste Bartholdi, frihetsgudinnans skapare. Efter järnvägmuseet i Mulhouse även ett kort uppehåll i Basel för vandring.

Foto Birgitta Wiklander
Text Kerstin Åkerblom

Dagbok – Trelandsresan 5-10 maj - Europaklubben

Tisdag 5 maj

Det är tidigt på tisdag morgon den 5:e maj, klockan är 02.55 när vi ser att det kommer två ljuskäglor som stannar utanför köksfönstret. Det är taxin som har kommit för att hämta oss för transport ner till bussen som sedan skall ta oss till Arlanda. Chauffören hälsar glatt på oss två morgontrötta och vi "hoppas in" i taxin. Han berättar att just nu är alla bilar uppbokade, vi svarar att vi vet. Han har en körning till med resenärer som skall med samma buss som vi. Framme vid stationen kommer bussen snabbt och fler taxibilar stannar till med förväntansfulla resenärer som stiger ur. Bussen startar, vi hälsas välkomna och får en kort summering om incheckningen på Arlanda, varefter de flesta av oss åter går in i dimman.

Det är gott om resenärer på terminal 5 fast klockan bara är halv sex på morgonen. Incheckningen på Arlanda går enkelt och smidigt efter att flera av oss bytt till en fungerande automat då den vi provade först trilskades. På utsatt tid lyfter vi sedan med SAS-planet SK605 mot Zürich.

På flygplatsen möts vi av vår guide, Pär Rosenquist. Vi packar in oss i bussen som under dagen skall ta oss från Zürich till Freiburg. Färden går på böljande Schwarzwaldvägar genom små byar i det vackert kuperade landskapet på den Schweiziska landsbygden. Här och var gör sig närheten till storstaden Zürich påmind med sår i naturen, mycket stora och djupa grustäkter som förfulade landskapet. Några rovfåglar som cirklar i skyn ser vi också.

Efter en stund stannar vi så till på en utsiktsplats för att sträcka på benen, fotografera och beundra landskapet med terrasserade vinodlingar på bergssidorna. Dagens lunch intas vid bryggeriet Rothaus. Bryggeriet ägs av delstaten Baden-Württemberg och är ett av de större i Tyskland. Lunchen består av Schweinshaxe och spätzle som närmast kan liknas med vår fläsklägg och pasta. Till maten provade de flesta av oss bryggeriets öl. Efter lunchen fick vi tillfälle att besöka bryggeriets utställning som visade bryggeriets historia från slutet på 1700-talet samt hur ölet bryggdes nu. Bussen fortsatte färden mot dagens etappmål och på vägen passerade vi Glottertal som många av oss känner till från TV-serien om läkarfamiljen Brinkmann på Schwarzwald-kliniken. Efter incheckning på vårt hotell bredvid järnvägsstationen i Freiburg var det sedan dags för en rundtur med vår guide i den gamla statskärnan.

Vi korsade den livligt trafikerade gatan utanför hotellet och gick upp mot Munsterplatz med det gamla Köpmanshuset från 1520 och Katedralen från 1200-talet som var imponerande byggnader. Därefter tittade vi på ett par av stadsmurens torn, Schwaben- och Martin-tor. Schwabentor genomgick en upprustning och var täckt med byggnadsställningar. Ett intressant inslag i gatubilden var att man behållit den gamla rännstenen, flera hundra år gammal, med strömmande vatten. Vi såg att den fortfarande kom till användning, småbarn lekte ed båtar på samma sätt som vi gjorde med barkbåtar när vi var små.

På kvällen intog vi en gemensam middag på hotellet. När vi därefter på trötta ben gick till våra rum kände vi oss mer än nöjda med dagen, såg fram emot nästa dags aktiviteter med återhämtade krafter efter en natts vila.

Onsdag 6 maj - Freiburg med Innovation Academy och Vauban

Dagens tema var miljö. Först på programmet stod en föreläsning av Innovation Academys ordförande Hans-Jörg Schwander. Innovation Academy är en ideell miljöorganisation som genom seminarier och studiebesök vill sprida kunskap om förnybar energi, stadsplanering mm. En uppgift som blir alltmer viktig då jordens befolkning fortlöpande flyttar från landsbygden in till städerna.

Upprinnelsen till att Freiburg blivit en så miljömedveten stad är innevånarnas motstånd till det kärnkraftverk som planerades i närheten på 70-talet. Man lyckades stoppa byggandet och gjorde istället stora satsningar på energi, infrastruktur och miljöanpassade bostäder.

Enligt Schwander är de tre absolut viktigaste framgångsfaktorerna inom energiförsörjningen; energibesparing genom bättre isolering och värmeåtervinning, cogeneration dvs samtidig el- och värmeproduktion för att få hög verkningsgrad samt solenergi. Husen är ofta försedda med stora solpaneler. Dessa kan tom ge ett energiöverskott som kan säljas till det lokala elbolaget till mycket gynnsamma villkor.

Då det gäller transporter har man ett väl utbyggt spårvagnsnät, "express highway" för cyklister, bilpool och bilfria gator inne i bostadsområdena. Man satsar dessutom på att öka framkomligheten för cyklisterna genom separering av biltrafiken från cykelbanorna och cykelbanorna från gångvägarna så långt det är möjligt.

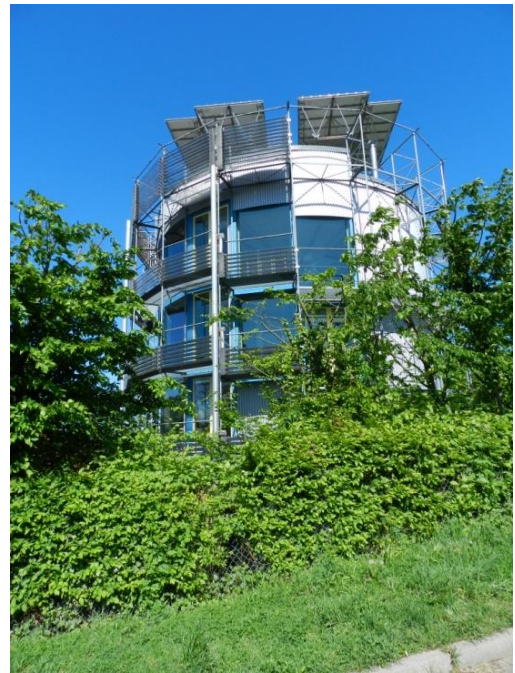
Målsättningen är att kunna halvera CO₂-utsläppet till 2030 och helt ta bort det till 2050. Detta skall ske genom att sänka energibehovet till 1/3 och kunna öka den producerade förnybara energin med en faktor 35 till 50, vilket motsvarar ca 3500 till 5000 GWh/år. Idag finns installerat ca 40 MW i sol, vind, vatten och biomassa.

Efter föreläsningen fick vi göra ett besök i stadsdelen Vauban och uppleva hur miljötankandet tog sig ut i verkligheten. Vauban ligger i södra Freiburg och har utvecklats från ett område där den franska garnisonen höll till fram till början av 1990-talet. Efter det att de franska trupperna lämnat området övertogs det av staden Freiburg. Tillsammans med Forum Vauban tog man fram en plan till en miljövänlig och bilfri stadsdel. Många av husen inom området har byggts genom byggemenskap, där de kommande invånarna gemensamt bestämmer husets utformning. I området bor många barnfamiljer och studenter.

Vi fick se den berömda Heliotropen, ett miljövänligt runt hus byggt som bostad av den tyske arkitekten Rolf Disch.

Huset var det första huset i världen som producerar mer energi än det förbrukar. Väggarna på ena sidan är helt i glas och på den andra sidan välisolerade och byggda i trä med små fönster. Byggnaden kan rotera efter solen för att tillvarata så mycket energi som möjligt eller begränsa energiinsläppet.

På taket finns solpaneler installerade som kan röra sig oberoende av huset både i horisontell och vertikal led och därmed utnyttja solenergin optimalt.

Rolf Disch är även arkitekt till mer konventionella hus som byggts för att ta tillvara så mycket solenergi som möjligt via fönstren då energibehovet är högt under vinterhalvåret. På sommaren begränsar man inflödet genom skuggande takkonstruktioner. Husens tak är försedda med solpaneler.

Vi gick också runt i de bilfria delarna av Vauban och studerade de till yttre delen mer konventionella husen, men alla var miljöanpassade. De äldre delarna gav ett något hippiebetonat intryck med ganska vildvuxna trädgårdar och grönområden medan de nyare delarna gav ett mera välordnat intryck.

Lägenheterna är i många fall upplåtna med äganderätt, men det finns också bostadsrätter och hyresrätter. Det är ett populärt område att bo i men boendekostnaderna är relativt höga.

Man kommer till Vauban med spårvagn eller bil som man lämnar utanför det bilfria området i separata parkeringshus. I vissa delar av Vauban fanns dock möjlighet att parkera.

För att begränsa antalet bilar i Vauban finns bilpool där man kan låna en bil. Vidare är tanken att allt man behöver skall finnas inom området och där finns många mindre affärer, restaurang, skolor, dagis, frisörer, läkare etc. På detta sätt har man minskat biltätheten i Vauban till ca hälften jämfört övriga delar av Freiberg.

Efter en god lunch på restaurang Süden och en titt på torghandeln utanför var eftermiddagen fri för egna upplevelser och många utnyttjade det frikort för spårvagnsresor som hotellet delat ut.

Torsdagen den 7 maj

Vår resa från Freiburg mot Strasbourg gick genom det natursköna Kaiserstuhl, som till stor del har vulkaniskt ursprung, vilket gör det idealiskt för vinodling. Vin har odlats i området sedan romartiden. Moderna odlingsmetoder för vin har dock medfört färre men större terrasser, som möjliggör mer mekaniserad odling.

Enligt uppgift försöker man att odla ekologiskt. Tydligt har man inte lyckats helt eftersom vi såg bönder som körde omkring med traktorslöp med besprutningsmedel.

På vår väg mot Strasbourg gjorde vi ett kortare stopp vid Europark, som är en gigantisk nöjesanläggning med många åkattraktioner såsom berg- och dalbanor.

Efter gemensam lunch var det dags för vårt besök på Europarådet.

Där blev vi väl mottagna av en engelsktalande guide, som började med att visa en film om organisationen. Europarådet hade vid bildandet år 1949 tio medlemsländer och har nu 47. Vitryssland är det enda landet i Europa som inte är medlem. Vatikanstaten har liksom några utomeuropeiska länder

observatörsstatus, vilket innebär att man får närvara men inte får rösta. Kravet för medlemskap är att länderna ligger i Europa, är demokratier och rättsstater som respekterar de mänskliga rättigheterna. De får inte heller ha dödsstraff. Europarådet tar upp många frågor men inte handels-och försvarsfrågor. Till Europarådets budget bidrar medlemsländerna efter befolkningsstorlek och ekonomisk styrka.

Europarådet har en församling av parlamentariker från medlemsländerna, där småstater har två 2 parlamentariker och de stora länderna 18. Sverige har 6 parlamentariker utsedda av Sveriges riksdag. Dessutom finns ministerkommitté och sekretariat. Generalsekreterare väljs för fem år. Nu är det Torbjörn Jagland från Norge. Ungefär 2000 personer arbetar vid Europarådet, varav ca 1800 i Strasbourg. Besöket fortsatte till stora sessionssalen där vi satt på pressens åhörarlåktare. Vi fick möjlighet att ställa frågor till guiden och fick diplomatiska svar.

I en annan sammanträdeslokal, med utsikt mot Europaparlamentet, träffade vi en svensk jurist, Ulrika Flodin- Jansson, som arbetat i Strasbourg sedan 1988. Hon fortsatte att informera om bl.a. ministerkommittén, som består av en medlem från varje land och som antar konventioner. Medlemsländernas ambassadörer träffas varje vecka, medan utrikesministrarna träffas en gång om året. I maj skall man diskutera terrorism.

Venedigkommissionen bildades efter Sovjetunionens fall när tidigare öststater förändrade sina grundlagar. Den består av oberoende experter inom statsrätt med inriktning på konstitutionell och internationell rätt. Kommissionen har fungerat som ett rådgivande organ när nya konstitutioner har utarbetats. Denna kommission har högt anseende och anlitas också av andra länder i världen.

Frågor som ofta tas upp i Europarådet är tortyr, intolerans, våld mot kvinnor, barnaga samt frågor rörande romernas situation. Under Europarådet sorterar Domstolen för mänskliga rättigheter. Medborgare i Europa kan där få sin sak överprövad. År 2011 väntade 160000 ärenden på att avgöras. Nu är antalet mål ca 80000, men de flesta tas inte upp, på grund av att de inte slutbehandlats i hemlandet eller är för gamla. Många mål berör Ryssland, Turkiet och Italien. Det tar fyra till fem år att få sin sak prövad. Europarådets ministerkommitté kontrollerar att domstolens beslut verkställs. Besöket avslutades med en frågestund.

Fördjupad information om Europarådet kan fås från www.coe.inst

Fredag 8 maj – Strasbourg

Fredagen den 8 maj var helgdag på grund av firandet av Segerdagen och en händelserik dag för oss Trelandsresenärer.

Vi började med en promenad till Place Kleber, där vår guide Per berättade om Strasbourg.

Staden ligger där två stora handelsvägar en gång möttes. Dess historia sträcker sig tillbaka före romartiden. Strasbourg har länge utgjort en viktig knutpunkt för fransk och tysk kultur. På gatorna talas franska och på restaurangerna serveras tysk mat.

Vi passerade även Gutenbergs torg med en staty av Goethe, som studerade vid

universitetet i Strasbourg.

Katedralen Notre Dame är ett gigantiskt underverk av gotisk konst. Den är byggd i sandsten, tornet är 142 meter högt och det finns rosettfönster på 15 m i diameter. Grunden lades 1015 och den slutliga invigningen skedde 1439.

Därefter var det dags för en båtfärd på floden Ill där vi fick en intressant berättelse och upplevelse av den vackra stadens storhet. bla. Petite France, ett mycket pittoreskt kvarter. en stadsdel på vattnet med korsvirkeshus och kanaler.

Efter rundturen på floden styrde vi kosan söderut i Alsace längs den välkända Route des Vins. I 60 år har den här 17 mil långa vägen spridit kännedom om Alsacevinerna. Vår resväg sträckte sig genom ett vackert landskap med idylliska medeltida byar med korsvirkeshus.

På en rastplats utanför Herrwiller hade vi en fransk picknick. Per hade handlat baguetter, skinka ost och tomater samt dryck. Det var härligt för oss att luncha där, omgivna av vingårdar längs Vogesernas böljande sluttningar.

Nästa anhalt var vinprovning hos Louis Sipp i Ribeauvillé. Vi fick en professionell presentation om vintillverkningen där man nu bedriver ekologisk odling sedan 2008

Så följde avsmakning av Muscat, två sorters Riesling, Pinot Gris och Gewürsttraminer.

Vinerna var goda och stämningen steg snabbt och några i sällskapet köpte hem vin som souvenir.

Efter incheckning på Mercur Hotel Colmar Centre Unterlinden och kort vila, väntade dagens andra vinprovning.

Bussfärden gick till Beblenheim, där vi välkomnades av Colette och Gerard Schillinger, Gerard tog oss ut på vinfältet och berättade om sina druvor och sin odling. Sedan följde en gemytlig avsmakning av de typiska Alsacevinerna. Colette hade bakat en Kougelhopf - en mycket hög sockerkaka med russin och mandel- och serverade den som tilltugg.

Kvällen avslutades med en tre-rättersmiddag på värdshuset Vita Lammet. Menyn bestod av hemlagad köttpaj med pistagenötter och sallad, stekt griskind med Pinot Noirsås och potatissufflé, som dessert varm äppelpaj. Mätta och nöjda återvände vi till hotellet efter en dag rik på upplevelser.

Lördag 9 maj - Colmar

Colmar är en av de bäst bevarade gamla städerna i Alsace. Vi började dagen med promenad till de pittoreska kvarteren med kanaler, där man lätt kan föreställa sig hur handeln blomstrade på 1500-talet och senare. "Lilla Venedig" har kvar garvares, vinhandlares, färgares, låssmeders och skarprättarens hus vid kanalen. I tre små flata +++båtar gled vi makligt fram i de smala kanalerna med lummig omgivning. Sagolikt vackert med den skira grönskan och tystnaden omkring. Flera av de gamla pastellfärgade korsvirkeshusen är numera restauranger.

Senare besökte vi skulpturmuséet Auguste Bartholdi. Han föddes i Colmar 1834 och dog i Paris 1904. En hel del skisser och prototyper till skulpturer som senare förverkligats i full skala. En omfattande utställning om Frihetsgudinnans tillkomst – gåvan till USA från Frankrike 1886. Fascinerande att han till och med rest till New York och där valt ut Bedloe Island som kommande plats för Frihetsgudinnan. Intressant besök i Colmar var också den gotiska St Martins-katedralen med den kända, rikt utsmyckade sydportalen. Resten av dagen fri för strövtåg i den oerhört färgstarka staden. Flera av oss gick till Unter den Linden-muséet i en dominikansk klosterkyrka. Där visades tidigt rhenskt måleri.

Söndag 10 maj 2015

Colmar–Mulhouse–Basel–Zürich–Stockholm–Västerås

Dagen handlade mycket om förflyttning. Bussresor i Alsace och Schweiz, flygresa Zürich–Arlanda och buss igen Arlanda–Västerås. Järnvägsmuséet i Mulhouse handlar om sätt att förflytta sig. Slutligen, våra gemensamma ansträngningar att förflytta det 8 m långa dukade matsalsbordet på lunchrestaurangen i Basel var kanske den mest imponerande bedriften vad gäller förflyttning denna dag.

Nåväl, dagens resa inleddes med att vi efter frukost checkade ut från Grand Hotel Bristol i Colmar. Bussen avgick 9:30 mot Mulhouse, dit vi kom 50 minuter senare. Där väntade ett 1½ timme långt besök på Frankrikes järnvägmuseum.

Järnvägsmusét i Mulhouse

Samlingen av gamla och nyare tåg på järnvägsmuséet var imponerande. Här fanns en replik av ett lok från 1844. Här fanns vagnar från mitten och slutet av 1800-talet, allt från 1:a klass vagnar med bekväma soffor och hetvattenfyllda värmeelement vid fötterna, till 4:e klass vagnar med mest ståplatser. Napoleon III (1848–70) hade i sitt kejsrerliga tåg en särskild medicinalvagn med eget apotek och läkare. I muséet fanns också lyxiga restaurang- och salongsvagnar från “den gyllene epoken” före 1:a världskriget. Men det fanns också vagnar som visade inredningar med påvra träbänkar för den stora massan av bönder, arbetare och lägre tjänstemän. Ingen onödig lyx här inte! En sjukvagn med 24 bårar, mest använd under 2:a världskriget, var också intressant.

Det mest imponerande till sin storlek var nog det ångdrivna snälltågslokomotivet med åtta drivna hjul, 2 meter i diameter. Loket väger 215 ton, inklusive en s.k. tender med 34 ton vatten och 12 ton kol. Dessa lok drog de tunga snälltågen på de stora linjerna 1948–1970. Trots sin imponerande storlek utvecklade ångloket som mest 4000 hkr. Som jämförelse kan nämnas att det elektriska loket för dagens svenska X2000 presterar 5400 hkr, med en tredjedel av vikten.

Man visade också lite av de moderna franska tågen, framför allt det välkända höghastighetståget TGV. De båda loken i ett sådant åttavagnars tåg utvecklar tillsammans c:a 12 000 hkr och kör reguljärt i upp till 320 km/h. Ett särskilt utrustat TGV-tåg slog 2007 världsrekord för konventionella tåg (d.v.s. med hjul på vanligt spår) med 575 km/h.

Muséet hade, som sagt, en imponerande samling av tåg från olika epoker. Ska man kritisera något, så är det nog avsaknaden av informationstavlor på olika språk vid de olika objekten.

Besök i Basel

Vi fortsatte med buss till Basel. Det var en vacker dag genom ett vackert landskap, med c:a 20 grader i skuggan. Från bussen såg vi de snöklädda alperna i Berner Oberland i bakgrunden.

Basel är Schweiz' tredje största stad med c:a 170 000 invånare. Inklusiv den delvis sammanhängande bebyggelsen i omlandet är invånarantalet uppe i c:a 700 000. Man lever av kemisk industri (BASF, La Roche m.fl.), handel, transporter över land och på Rhen, samt av ett betydande bankväsende (UBS har till exempel sitt huvudkontor här). Man har också ett universitet med 11 000 studenter.

Efter en ganska snabb vandring genom stadens äldre centrala delar kom vi till restaurang 'Löwenzorn'. Där intog vi en riklig och vällagad lunchbuffé, med soppa, varmrätt, ostbricka, dessert och kaffe. Genom något slags missförstånd hade man bara dukat för 24 personer, trots att vi meddelat 29. Men det ordnade sig snabbt och resolut. Man satte till ett ytterligare bord i ena änden, vilket dock krävde att det redan dukade 8 m långa bordet måste förflyttas 2 m. Detta lyckades genom förenade och väl koordinerade ansträngningar.

Vi gjorde en rundvandring på stan och gick bl.a. på bron över Rhen, som här är c:a 200 m bred med en kraftig vattenström nedåt. En originell företeelse var den lilla färjan som gick fram och tillbaka över floden fäst i en rörlig lina och driven tvärs över floden av den starka nedströmmen.

Vår kunnige guide Pär visade oss runt och berättade.

Basels stadskärna är gammal, med mycket vackra byggnader med ornament, skulpturer och förgyllningar från medeltiden och renässansen. Den stora domkyrkan (kallas Münster på tyska) är ursprungligen från 1100-talet men är senare ombyggd i flera omgångar, senast i gotisk stil. Här kunde vi som avslutning på besöket njuta av orgelmusik i det vackra kyrkorummet.

Basels rikt dekorerade stadshus
Münster

Det vackra kyrkorummet i Basels

Återresan hem

Bussen gick kl 16 från Basel, med sikte på flygplatsen i Zürich. Efter incheckning på automater som inte var helt enkla att förstå sig på, så tillbringade vi nästan två timmar i den solbelysta och olidligt varma väntsalen. Ombordstigningen på flyget gjordes i rätt tid, men sedan meddelades att flygplanets bagagelucka inte gick att stänga. Luckans stängning reparerades, men planet blev nästan en timme försenat. Det avgick från Zürich kl 21:20 och anlände Arlanda c:a 23:30. Den beställda bussen tog oss till Västerås busscentral, dit vi kom kl 01:20.

Resan hem var nog den enda inte helt lyckade delen i en i övrigt mycket intressant och väl organiserad resa i trevligt sällskap. Men flygplatsernas och flygplanens funktion råder inte reseledningen över!